



15.03.2010

Oikeusministeriö
lainvalmisteluosasto

OM:n lausuntopyyntö OM 12/41/2009/19.2.2010

LAUSUNTO EDUNVALVOJIEN VALVONTAA KOSKEVAN TYÖRYHMÄN EHDOTUKSISTA

Oikeusministeriön 20.8.2009 asettaman työryhmän tehtävänä oli selvittää holhoustoimesta annetun lain ja edunvalvontapalveluiden järjestämisestä annetun lain muutos- ja kehittämistarpeet, jolloin huomiota oli kiinnitettävä erityisesti siihen, voidaanko tilintarkastuksen kuormittavuutta ja edunvalvojien vuositiliin tekemiseen liittyviä velvoitteita keventää edunvalvonnassa olevien oikeusturvaa heikentämättä, ovatko oikeusministeriön holhoustointa koskevat tehtävät ongelmitta yhteen sovitettavissa sekä onko ilmennyt lakimuutoksia edellyttäviä soveltamisongelmia.

Työryhmän toimeksianto liittyi pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmaan, jossa selvitystyöstä oli sovittu.

Holhoustoimen asiakasmäärät ovat holhoustoimilain tultua voimaan jatkuvasti kasvaneet ja jo pelkästään väestön ikärakenteen kehitys huomioon ottaen on odotettavissa asiakasmäärien kasvun jatkuvan. Maistraateissa holhoustoimen tulosalueella henkilöstön määrää on lisätty mm. siirtämällä henkilöstöä maistraatin muista tehtävistä ja yhdistyneissä maistraateissa on toimintoja keskittämällä lisätty tehokkuutta ja tuottavuutta. Valtion tuottavuusohjelma aiheuttaa maistraateissa edelleen huomattavia tehtävien uudelleen järjestelytarpeita. Tämän vuoksi on välttämätöntä, että holhoustoimen työprosesseja voidaan yksinkertaistaa oikeusturvaa vaarantamatta. Maistraateissa myös holhoustoimessa käytettävien henkilötyövuosien määrään on kohdennettava vähennyksiä tuottavuusohjelman edellyttämällä tavalla.

Työryhmän keskeisiä holhousviranomaisen työtä keventäviä ehdotuksia ovat

- holhousviranomaisen mahdollisuuksien lisääminen myöntää edunvalvojalle kevennyksiä tilivelvollisuudesta tapauksissa, joissa päämiehen oikeusturva ei tästä heikkene
- määräaikaisselvityksiin kevennyksiä



- holhousviranomaisen tilintarkastusvelvollisuutta koskevien säännösten täsmäntäminen siten, että tarkastusvelvollisuuden sisältö määritellään tarkemmin ja
- alaikäisten varallisuusrajan nostaminen .

Maistraateissa holhoustoimen resursseista tilintarkastukseen käytetään runsas 30 %. Voimavarojen vähentyessä maistraateissa tulee niukat resurssit kohdentaa valvonnan kannalta tehokkaasti. Tämän vuoksi työryhmän ehdotus lakiin otettavasta hyvän tarkastustavan käyttöönotosta, jonka avulla voidaan rajata tarkastusvelvollisuutta, on välttämätön. Yhdessä maistraattien ohjaus- ja kehittämisyksikössä kehitetyn tilien riski- ja vaativuusluokittelun kanssa mainittu uudistus antaisi holhousviranomaiselle hyvät välineet yleispiirteisen tilintarkastuksen käyttöönottoon.

Työryhmän tilintarkastusta koskevat ehdotukset edellyttävät sitä, että tilintarkastuskäytäntöjä yhdenmukaistetaan ja hyvän tarkastustavan sisältöä täsmennetään. Maistraattien ohjaus- ja kehittämisyksikön tulee koordinoita kehittämistoimenpiteitä ja valvoa, että maistraatit todella ottavat käyttöön tilintarkastuksen keventämismahdollisuudet.

Yleinen edunvalvonta siirtyi vuoden 2009 alusta lukien oikeusministeriön hallinnonalalle oikeusaputoimistojen tehtäväksi. Näin ollen yleiset edunvalvojat ovat virkavastuulla toimivia valtion virkamiehiä. Yleispiirteinen tilintarkastus soveltuu erityisesti yleisten edunvalvojien laatimiin tileihin ja tavoitteena voisi olla pidemmällä aikavälillä päämiehen oikeusturvaa heikentämättä se, ettei tilintarkastus ainakaan nykymuotoisena koskisi yleisten edunvalvojien tekemiä tilejä.

Alaikäisen edunvalvonnan merkitsemistä holhousasioiden rekisteriin omaisuuden ei-vähäisen määrän perusteella on pidetty edelleen tarpeellisenä. Varallisuusrajan nostaminen nykyisestä 15 000 eurosta on tarpeellinen. Valtiovarainministeriö kannattaa varallisuusrajan nostamista 20 000 euroon, mikä toteutettaisiin asetuksella.

Muita tarpeellisia hallintoa keventäviä uudistusehdotuksia ovat holhous-toimilain 53 §:ää koskevat ehdotukset holhousviranomaisen mahdollisuudesta myöntää kevennyksiä tilivelvollisuuteen. Ehdotettu ns. estotilin käyttöönotto ja tilivelvollisuutta koskevien kevennysten kytkeminen estotilin käyttöön on tarkoituksenmukaisinta silloin, kun muutaman vuoden kuluttua täysi-ikäiseksi tulevan alaikäisen omaisuuden säilymisen ja hoidon kannalta parhaaksi tavaksi havaitaan rahavarojen pitäminen estotilillä.

Ehdotukset kuulemista koskevien säännösten uudistamisesta lisäävät myös joustavuutta tehtävien hoitamisessa. Ehdotuksen mukaan on mahdollista, että toisen holhousviranomaisen virkamies voi suorittaa kuulemisen ja kuulemisessa on mahdollista käyttää myös teknistä laitetta, jolloin holhousviranomaisen virkamies ja kuultava ovat puhe- ja näköyhteydessä toisiinsa kuulemisen aikana.

Ylijohtaja



Silja Hiironniemi

Hallitusneuvos



Tarja Hyvönen

Tiedoksi Maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö/Itä-Suomen aluehallintovirasto